

DEKLARACJA ZASAD ETYCZNYCH: OPIS I POCHODZENIE

Ten dokument jest dokumentem szkicowym, pomyślanym początkowo jako baza do dyskusji i refleksji, który szybko rozwinął się w "deklarację" albo "wytyczne" Europejskiego Stowarzyszenia Psychoterapii (EAP), określające zasady właściwego i etycznego zachowania Europejskiego Terapeuty. "Deklaracja" albo "wytyczne" zasadniczo różnią się od "kodeksu".

Kodeks Zasad Etycznych wymaga efektywnej Procedury Składania Zażaleń, odpowiedniej struktury, ludzi, ekspertyzy oraz środków do prowadzenia dochodzeń i rozstrzygania problemów etycznych, a także możliwości egzekwowania orzeczeń. Obecnie jest to całkowicie niemożliwe dla EAP.

Ponieważ z upoważnienia EAP Komisja Etyczna jest z założenia organizacją badawczą oraz źródłem zasobów intelektualnych i nie zajmuje się przyjmowaniem zażaleń lub apelacji, nie widzimy konieczności posiadania przez EAP Kodeksu Etycznego oraz Procedury Zażaleń dla terapeutów. Dodatkowo EAP jest w pierwszym rzędzie stowarzyszeniem zraszającym inne organizacje i w związku z tym naruszenie zasad etycznych przez jednostki powinno być rozpatrywane przez organizację, do której należą w ich własnym kraju, lub przez stowarzyszenie zawodowe. Innym powodem, dla którego nie widzimy możliwości posiadania "Kodeksu Etycznego" w Europie, jest fakt istnienia współcześnie znacznych różnic związanych z narodowością, językiem, strukturami zawodowymi i procedurami. Nie chcemy również odbierać upoważnień ani ich powielać (wprowadzać zamieszania?) organizacjom członkowskim EAP, które mają własne kodeksy etyczne, wytyczne oraz procedury rozpatrywania zażaleń dla swoich członków.

Celem poniższego dokumentu jest jasne określenie, co uważamy za zachowanie etyczne każdego psychoterapeuty i w ten sposób wsparcie organizacji członkowskich EAP w rozpatrywaniu ewentualnych zażaleń. Wierzymy, że będzie on traktowany jako punkt odniesienia, a także źródło informacji dla organizacji, przy modyfikacji i ulepszaniu własnych kodeksów. Mamy nadzieję, że zastosowanie tego dokumentu do etycznych standardów poszczególnych organizacji członkowskich będzie procesem harmonijnym.

Warto zauważyć, że koncepcja, podejście, język oraz układ tekstu zostały zaadaptowane z Kodeksu Zasad Etycznych Amerykańskiego Stowarzyszenia Psychologicznego (APA) (1981-1992). Te Zasady Etyczne zostały wypróbowane i przetestowane na dużej populacji, na przestrzeni czasu i w środowisku skłonny do prowadzenia spraw sądowych. Z tych przyczyn dokument ten jest rekomendowany jako punkt wyjścia dla formułowania zasad etycznych, dotyczących psychoterapeutów w Europie. Nie pretendujemy do uznania tej wersji za kompletną i ostateczną. Zachęcamy do proponowania komentarzy, dodatkowych uwag i poprawek. Będziemy wdzięczni i naprawdę potrzebujemy Państwa wkładu, zwłaszcza w sferach specjalistycznych.

Zmiany w stosunku do oryginalnego tekstu zostały wprowadzone, aby dostosować pakiet zasad etycznych do warunków psychoterapii europejskiej, a nie aby zniekształcić, wypaczyć, krytykować lub umniejszać w jakikolwiek sposób znaczenie Kodeksu Zasad Etycznych APA, do którego odnosimy się z największym szacunkiem. Postaraliśmy się o odpowiednie pozwolenia, procedura związana z ochroną praw autorskich jest w trakcie rozpatrywania, a wszystkie dodatkowe sprawy formalne zostaną wyjaśnione z APA przed oficjalną prezentacją wersji tego tekstu, w celu rozważenia i akceptacji jej przez EAP.

Mamy nadzieję, że wkrótce uda się rozwinąć podobną deklarację zasad etycznych dla organizacji psychoterapeutycznych.

Courtenay Young & Cornelia Krause-Girth
Zarząd Komisji Etyki
Europejskiego Stowarzyszenia Psychoterapii (EAP)

DEKLARACJA ZASAD ETYCZNYCH: PREAMBUŁA:

Psychoterapeuci szanują godność i wartość jednostki oraz dążą do zachowania i ochrony fundamentalnych praw człowieka.

Są oni zobowiązani do poszerzania wiedzy dotyczącej zachowania człowieka, jego rozumienia siebie oraz innych, a także do wykorzystania tej wiedzy dla dobra jednostki.

Podczas realizacji wyżej opisanych celów, psychoterapeuci starają się bez względu na koszty, chronić dobro tych, którzy korzystają z ich usług, ich krewnych i znajomych (jeśli to nie koliduje z potrzebami klientów) a także każdej z osób, będących podmiotem badań naukowych.

Psychoterapeuci szanują innych przedstawicieli swojego zawodu, a także zawodów pokrewnych i są zobowiązani, o ile jest to możliwe i nie koliduje z interesami klienta, przedstawić pełną informację i okazać wzajemny szacunek.

Psychoterapeuci korzystają ze swoich umiejętności tylko w celach zgodnych z wyżej wymienionymi wartościami oraz nie powinni świadomie zezwalać na ich niewłaściwe wykorzystanie przez innych.

Domagając się swobody w zasięgnięciu informacji i otwartej komunikacji, psychoterapeuci akceptują odpowiedzialność jaka jest z nią związana: kompetencję, obiektywność w dostosowaniu własnych umiejętności do potrzeb klienta, troskę o jego dobro, działanie w najlepszym interesie kolegów, studentów, uczestników badań oraz społeczeństwa.

W dążeniu do realizacji tych koncepcji, psychoterapeuci podpisują się pod zasadami etycznymi w następujących obszarach:

1. Odpowiedzialność; 2. Kompetencja; 3. Standardy Moralne i Prawne; 4. Dyskrecja; 5. Dobro Klienta; 6. Stosunki Pomiędzy Profesjonalistami; 7. Wystąpienia Publiczne; 8. Techniki Diagnostyczne; 9. Badania

Psychoterapeuci w pełni współpracują z zawodowymi, narodowymi i europejskimi organizacjami i stowarzyszeniami oraz z Europejskim Stowarzyszeniem Psychoterapeutycznym (EPA), co wiąże się z natychmiastową i kompletną odpowiedzialnością na zapytania i kwestionariusze, oraz wypełnianiem obowiązków, ustanowionych przez komisje etyczne i zawodowe tych organizacji lub stowarzyszeń, do których należą.

Wpis na listę osób posiadających Europejski Certyfikat Psychoterapeutyczny (ECP) zobowiązuje psychoterapeutę do przestrzegania wymienionych zasad.

ZASADA 1. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Zasada generalna: Podczas świadczenia usług, psychoterapeuci dbają o utrzymanie najwyższych standardów zawodowych. Przyjmują odpowiedzialność za konsekwencje swoich czynów i starają się na ile to możliwe zagwarantować, że ich pomoc jest wykorzystywana w odpowiedni sposób.

Zasada 1.a: Jako praktycy, psychoterapeuci zdają sobie sprawę z ciężkiej na nich odpowiedzialności względem społeczeństwa, ponieważ ich opinie i działania zawodowe mogą zmienić życie innych ludzi. Są oni ostrożni w sytuacjach nacisku, związanych z kontaktami osobistymi, towarzyskimi, organizacyjnymi, środowiskowymi lub presją polityczną i finansową, które mogą prowadzić do nadużycia ich wpływu.

Zasada 1.b: Psychoterapeuci z góry wyjaśniają klientom wszystkie kwestie dotyczące ich wspólnej pracy. Unikają takiego rodzaju relacji, które mogłyby ograniczyć ich obiektywność i sprowokować konflikt interesów.

Zasada 1.c: Psychoterapeuci przyjmują na siebie odpowiedzialność za zapobieganie zafałszowaniu, wypaczeniu lub zatajeniu uzyskanych przez nich informacji przez instytucje, w których są zatrudnieni.

Zasada 1.d: Jako członkowie różnego rodzaju organizacji, psychoterapeuci pozostają odpowiedzialni jako jednostki w stosunku do standardów zawodowych.

Zasada 1.e: Jako nauczyciele lub trenerzy, psychoterapeuci uznają za swój pierwszorzędnny obowiązek pomagać innym w zdobywaniu wiedzy i umiejętności. Utrzymują najwyższy poziom przekazywania wiedzy, prezentując informacje w sposób obiektywny, pełny i dokładny.

Zasada 1.f: Jako badacze, psychoterapeuci przyjmują na siebie odpowiedzialność za wybór tematu badań, wykorzystywanych metod prowadzenia badania, analizy i przedstawienia wyników. Planują swoje badanie w sposób minimalizujący możliwość wprowadzenia w błąd poprzez otrzymane wyniki i wyciągnięte wnioski. Prowadzą gruntowną dyskusję na temat ograniczonej wartości badawczej uzyskanych danych, szczególnie kiedy ich praca dotyczy problemów polityki społecznej lub może przyczynić się do szkody określonej grupy wiekowej, płci, grupy etnicznej, socjoekonomicznej lub innej. Publikując raport z badań, nigdy nie zatajają danych, nie potwierdzających ich hipotezy, oraz uznają możliwość istnienia alternatywnych wyjaśnień ich odkryć. Wyjaśniają z góry z odpowiednimi osobami i agencjami oczekiwania, dotyczące wykorzystania wyników badań. Ingerencja w środowisko, gdzie zbierane są dane, jest sprowadzona do minimum.

ZASADA 2: KOMPETENCJA

Zasada Generalna:

Za utrzymanie

wysokich standardów kompetencyjnych współodpowiedzialni są wszyscy psychoterapeuci w interesie publicznym a także zawodowym. Psychoterapeuci uznają granice własnych kompetencji i ograniczenia stosowanych metod. Świadczą jedynie usługi i używają technik zgodnych z własnymi kwalifikacjami, wynikającymi z odbytego szkolenia lub z doświadczenia. W dziedzinach, w których nie istnieją jeszcze jasno określone standardy, psychoterapeuci przestrzegają koniecznych środków ostrożności w imię dobra swoich klientów. Psychoterapeuci stale uzupełniają swoją wiedzę o bieżące informacje medyczne, naukowe i zawodowe, związane z wykonywanymi usługami.

Zasada 2.a: Psychoterapeuci właściwie reprezentują własne kompetencje, wykształcenie, odbyte szkolenia i doświadczenie. Jako udokumentowane kwalifikacje, wynikające z wykształcenia lub szkoleń zawodowych, traktują tylko te stopnie lub kwalifikacje, które uzyskali od renomowanych instytucji edukacyjnych lub tych, które są uznawane przez EAP. Zapewniają, że w dostateczny sposób spełniają minimalne standardy zawodowe, jakie zostały ustanowione przez EAP, a także kryteria właściwej National Awarding Organization (krajowej organizacji przyznającej certyfikaty) oraz European Wide Accrediting Organization (ogólnoeuropejskiej organizacji akredytacyjnej) w odpowiednim zakresie. Szanują inne źródła zdobytego doświadczenia, edukacji oraz odbytych szkoleń.

Zasada 2.b: Jako praktycy oraz jako nauczyciele i instruktorzy, psychoterapeuci wykonują swoje obowiązki, wykorzystując dokładne przygotowanie i gotowość do pracy tak, aby była ona na najwyższym poziomie, a przekazywane informacje były dokładne, bieżące i związane z tematem.

Zasada 2.c: Psychoterapeuci uznają potrzebę kontynuowania szkolenia i osobistego rozwoju, a także są otwarci na nowe procedury oraz zmiany dotyczące oczekiwań i wartości na przestrzeni czasu.

Zasada 2.d: Psychoterapeuci uznają różnice wśród ludzi, które mogą być związane z wiekiem, płcią, pozycją socjoekonomiczną, pochodzeniem etnicznym albo specjalnymi potrzebami osób w pewien sposób upośledzonych. Stosują odpowiednie metody leczenia, wykorzystują własne doświadczenie albo korzystają z fachowej pomocy, aby zapewnić kompetentne i właściwe usługi w stosunku do wyżej wymienionych osób.

Zasada 2.e: Psychoterapeuci, jako odpowiedzialni za decyzje dotyczące jednostek lub za szersze działania, podjęte na podstawie rezultatów testów, uwzględniają psychologiczne lub edukacyjne uwarunkowania pomiaru, a także problemy związane z konstrukcją i walidacją testów.

Zasada 2. f: Psychoterapeuci rozumieją, że osobiste problemy i konflikty mogą przeszkadzać w efektywnej pracy. W związku z tym powstrzymują się od podjęcia jakiegokolwiek działania, gdzie ich osobiste problemy prawdopodobnie prowadziłyby do nieadekwatnych zachowań bądź szkody klienta, kolegów, studentów lub uczestników badań. W przypadku zaangażowania się w tego rodzaju działanie, w momencie uświadomienia sobie własnych osobistych problemów, szukają kompetentnego profesjonalnego wsparcia aby określić, czy powinni zawiesić, zakończyć lub ograniczyć zakres działalności zawodowej.

ZASADA 3: STANDARDY MORALNE I PRAWNE

Zasada generalna: Moralne i etyczne standardy zachowania są sprawą prywatną każdego psychoterapeuty w takim stopniu, w jakim dotyczy to każdego innego obywatela, poza sytuacjami, kiedy mogłyby to wpłynąć na wypełnianie ich zawodowych obowiązków, oraz umniejszać publiczne zaufanie w stosunku do psychoterapii i psychoterapeutów. W odniesieniu do ich prywatnego zachowania, psychoterapeuci są wrażliwi na panujące normy społeczne, oraz na możliwy wpływ, jaki dostosowanie się lub odstępstwo od standardów może mieć na jakość ich działań zawodowych. Psychoterapeuci są również świadomi potencjalnego wpływu ich zachowania na forum publicznym na zdolność ich kolegów do wypełniania zawodowych obowiązków.

Zasada 3.a: Jako profesjonalści, psychoterapeuci zachowują się zgodnie z zasadami i wytycznymi EAP lub National Awarding Organisation's (NAO) (krajowej organizacji przyznającej certyfikaty psychoterapeutyczne) oraz instytutu lub stowarzyszenia, do którego należą. Jednocześnie psychoterapeuci postępują zgodnie z odpowiednimi normami prawnymi. W przypadku kiedy prawo europejskie, krajowe, lokalne, organizacji, której są członkami lub instytucji, w której pracują, koliduje z ustanowionym przez EAP lub NAO, lub z wytycznymi instytutu lub stowarzyszenia, do którego należą, psychoterapeuci mając na uwadze swoje zobowiązania względem EAP, NAO oraz standardów i regulacji instytutów i stowarzyszeń, do których należą, na ile to możliwe pracują nad zniwelowaniem tych rozbieżności. Jako profesjonalści, troszczą się o rozwój takich legalnych lub quasi-legalnych regulacji, które najlepiej służą interesowi publicznemu, oraz pracują nad zmianą istniejących niekorzystnych dla interesu publicznego wytycznych.

Zasada 3.b: Jako pracownicy i pracodawcy, psychoterapeuci nie angażują się w żadne praktyki, które są niehumanitarne, lub które prowadzą do zachowań nielegalnych lub prawnie nieuregulowanych. Są to przede wszystkim, choć nie wyłącznie, praktyki dotyczące problemu dyskryminacji ze względu na rasę, niepełnosprawność, wiek, płeć, orientację seksualną, religię lub pochodzenie, w odniesieniu do pracy, szkolenia, decyzji o zatrudnieniu lub awansie.

Zasada 3.c: W swoich rolach zawodowych, psychoterapeuci unikają wszelkich zachowań, które mogłyby umniejszyć lub naruszyć prawa człowieka, prawa obywatelskie i inne zagwarantowane ustawowo prawa klienta, oraz innych osób, których to może dotyczyć.

Zasada 3.d: Jako praktycy, nauczyciele, szkoleniowcy i badacze, psychoterapeuci są świadomi faktu, że ich system wartości może wpływać na ich sposób komunikowania się, dobór stosowanych technik, wybór i perspektywę prezentacji materiałów oraz sposób realizacji prac badawczych. W przypadku tematów, które mogą kogoś urazić, psychoterapeuci uznają i szanują różny stosunek do takich spraw oraz różny rodzaj wrażliwości wśród klientów, studentów, uczestników szkolenia i innych.

ZASADA 4. DYSKRECJA

Zasada generalna: Psychoterapeuci zobowiązani są w pierwszym rzędzie szanować poufność informacji, otrzymanych od klientów w trakcie pracy psychoterapeutycznej. Ujawniają takie informacje wyłącznie za zgodą danej osoby (lub jej upoważnionego reprezentanta), poza takimi niezwykłymi sytuacjami, w których nieujawnienie informacji wiązałoby się z wyraźnym niebezpieczeństwem dla tej osoby lub dla innych. Zgodę na ujawnienie informacji w normalnym trybie osoba zainteresowana udzielałaby na piśmie.

Zasada 4.a: Informacje otrzymane w sytuacji relacji klinicznej lub konsultacji, oraz w przypadku analizy danych dotyczących dzieci, studentów, pracowników lub innych osób, są omawiane tylko w celach zawodowych i wyłącznie z osobami upoważnionymi do zajmowania się daną sprawą. Pisemne i ustne sprawozdania prezentują wyłącznie dane niezbędne w celu diagnostycznym lub w sytuacji skierowania osoby do specjalisty, bądź odpowiedniej placówki, aby, na ile to możliwe, uniknąć nadmiernego naruszenia prywatności.

Zasada 4.b: Psychoterapeuci, którzy prezentują osobiste informacje, uzyskane w trakcie pracy z daną osobą, na piśmie, w trakcie wykładów, lub w inny sposób na forum publicznym, są zobowiązani uzyskać uprzednio odpowiednią zgodę lub dostatecznie utajnić wszelkie informacje, pozwalające na identyfikację.

Zasada 4.c: Psychoterapeuci zabezpieczają przed możliwością ujawnienia wszelkiego rodzaju dokumentację danej osoby, w przypadku swojej nieobecności.

Zasada 4.d: W przypadku pracy z osobami niepełnoletnimi lub z innymi osobami, które nie są w stanie wyrazić dobrowolnej, świadomej zgody, psychoterapeuci dodatkowo troszczą się o ochronę interesów tych osób, a w razie potrzeby konsultują się z osobami, których ta sprawa dotyczy.

ZASADA 5: DOBRO KLIENTA

Zasada generalna:

Psychoterapeuci

szanują integralność oraz chronią dobro jednostek i grup, z którymi pracują. W sytuacji pojawienia się konfliktu interesów pomiędzy klientami i instytucjami zatrudniającymi psychoterapeutów, wyjaśniają oni charakter ich zobowiązań w stosunku do wszystkich zaangażowanych stron, oraz o wszystkim je powiadają. Psychoterapeuci w pełni informują klientów odnośnie celu oraz istoty wszelkich procedur diagnostycznych, związanych z leczeniem, edukacją lub szkoleniem oraz otwarcie przyznają klientom, studentom, osobom szkolonym oraz uczestnikom badań swobodę w podejmowaniu decyzji dotyczących ich udziału. Ukrywanie przed klientem faktu jego uczestnictwa jest nieetyczne.

Zasada 5.a: Psychoterapeuci są stale świadomi własnych potrzeb oraz potencjalnego wpływu, jaki wiąże się z ich pozycją, na klientów, studentów, osoby szkolące się oraz podwładnych. Unikają wykorzystywania zaufania i zależności tych osób. Psychoterapeuci starają się, na ile to możliwe, unikać relacji o niejednoznacznym charakterze, które mogłyby zmniejszyć ich zdolność do profesjonalnego osądu, oraz przyczynić się do wzrostu ryzyka wykorzystania tych osób. Przykładem tego rodzaju relacji jest, choć nie wyłącznie, prowadzenie leczenia lub badań z udziałem pracowników, studentów, superwizantów, bliskich przyjaciół lub krewnych. Związki seksualne z klientami, studentami, osobami szkolonymi a także z uczestnikami badań są nieetyczne.

Zasada 5.b: Kiedy psychoterapeuta zgadza się przyjmować klienta na prośbę osób trzecich, staje się on odpowiedzialny za wyjaśnienie charakteru tej relacji wszystkim osobom zainteresowanym.

Zasada 5.c: Kiedy wymagania ze strony organizacji wiążą się z naruszeniem przez psychoterapeutów wymienionych lub innych zasad etycznych, psychoterapeuci starają się wyjaśnić naturę konfliktu pomiędzy tymi wymaganiami, a zasadami. Informują zainteresowanych co do ich etycznych obowiązków jako psychoterapeutów, oraz podejmują odpowiednie działania.

Zasada 5.d: Psychoterapeuci, działając w najlepszym interesie osób zainteresowanych, z góry ustalają z klientami, studentami, osobami szkolącymi się, lub uczestnikami badania jasne warunki finansowe. Nie oferują ani nie otrzymują honorariów za odesłanie klienta do innego specjalisty lub ośrodka.

Zasada 5.e: Psychoterapeuci kończą kliniczną lub terapeutyczną relację w momencie, kiedy jest dostatecznie jasne, że klient z niej nie korzysta, a także na prośbę klienta. Oferują pomoc w znalezieniu alternatywnych możliwości kontynuowania terapii.

ZASADA 6: STOSUNKI MIĘDZY PROFESJONALISTAMI

Zasada generalna:

Psychoterapeuci

uwzględniają i szanują potrzeby, specyficzne kompetencje oraz obowiązki swoich kolegów psychoterapeutów, psychologów, lekarzy i innych profesjonalistów. Szanują przywileje i obowiązki instytucji lub organizacji, z którymi są oni związani.

Zasada 6.a: Psychoterapeuci uznają obszary kompetencji zawodów pokrewnych. W pełni wykorzystują możliwości dostępu do innych profesjonalnych, technicznych oraz administracyjnych usług, w najlepszym interesie klientów. Brak formalnych relacji z innymi profesjonalistami nie zwalnia ich z odpowiedzialności zapewnienia klientom możliwie najlepszych profesjonalnych usług, ani z obowiązku wykazania się przezornością, dokładnością i taktem w sytuacji wyboru komplementarnego lub alternatywnego źródła pomocy i wsparcia, jeśli takie jest niezbędne.

Zasada 6.b: Psychoterapeuci znają i uwzględniają tradycje i sposób pracy grup zawodowych, z którymi kooperują w sposób pełny. Jeśli klient korzysta z podobnego rodzaju usług innego profesjonalisty, psychoterapeuta dokładnie rozważa tę relację i dla dobra klienta postępuje z ostrożnością i wrażliwością w stosunku do technik terapeutycznych.

Psychoterapeuta omawia tę sprawę z klientem w celu zminimalizowania ryzyka dezorganizacji i konfliktu, oraz stara się, jeśli to możliwe, utrzymać jasną i zgodną relację z innymi zaangażowanymi profesjonalistami.

Zasada 6.c: Psychoterapeuci, którzy zatrudniają lub superwizują innych profesjonalistów oraz osoby szkolące się, są zobowiązani ułatwić dalszy profesjonalny rozwój tych osób, oraz przyczynić się do wzrostu ich kompetencji. Gwarantują odpowiednie warunki pracy, okresowe przeprowadzanie oceny, konstruktywną konsultację, oraz możliwości zdobywania doświadczenia.

Zasada 6.d: Psychoterapeuci nie wykorzystują profesjonalnej relacji z klientem, osobami superwizowanymi, studentami, pracownikami lub uczestnikami badania w celach seksualnych lub innych. Psychoterapeuci nie usprawiedliwiają ani też nie angażują się w sytuacje molestowania seksualnego. Molestowanie seksualne jest definiowane jako celowe i wielokrotne, niepożądane przez odbiorcę komentarze, gesty lub kontakt fizyczny natury seksualnej.

Zasada 6.e: Kiedy psychoterapeuci dowiedzą się o naruszeniu zasad etycznych przez innego psychoterapeutę, w sytuacji, kiedy takie działanie wydaje się właściwe, usiłują rozwiązać ten problem w sposób nieoficjalny, poprzez zwrócenie uwagi danego psychoterapeuty na takie zachowanie. Jeśli jest to niewielkie uchybienie i/lub wydaje się być spowodowane brakiem delikatności, wiedzy lub doświadczenia psychoterapeuty, wymienione nieformalne rozwiązanie zwykle jest stosowne. Takie nieformalne działania w celu zmiany zachowania psychoterapeuty, wymagają delikatności i zachowania wszelkiej poufności. Jeśli dane uchybienie nie wydaje się być odpowiednie dla zastosowania środków nieformalnych, lub jeśli ma poważniejszą naturę, psychoterapeuci przedstawiają je odpowiedniej instytucji, stowarzyszeniu lub komisji zajmującej się prowadzeniem spraw etycznych.

Zasada 6.f: Prawo do publikacji otrzymują te osoby, które przyczyniły się do powstania publikacji w odpowiednim stosunku, w zależności od wykonywanego zawodu. Największy wkład o charakterze profesjonalnym kilku osób w

powstanie wspólnego projektu jest zapewniony poprzez uznanie współautorstwa osób, które w zasadniczy sposób przyczyniły się do jego powstania, oraz wymienienie ich nazwisk jako pierwszych. Mniejsze wkłady o charakterze profesjonalnym, oraz rozległa administracyjna lub inna nieprofesjonalna pomoc może być uhonorowana w stopkach lub we wprowadzeniu. Uznanie poprzez specjalne wymienienie jest czynione w przypadku zarówno niepublikowanych jak i publikowanych materiałów, które mają bezpośredni wpływ na badania lub pismo. Psychoterapeuci, którzy kompilują lub redagują materiały innych w celu ich publikacji, drukują nazwiska autorów oraz, stosownie do sytuacji, własne nazwisko jako redaktora lub wydawcy. Wszystkie osoby wnoszące wkład są uznane i nazwane.

Zasada 6.g:W sytuacji przeprowadzania badań na terenach instytucji lub organizacji, psychoterapeuci zapewniają uzyskanie stosownej zgody. Są świadomi swojego zobowiązania względem przyszłych pracowników badawczych i gwarantują instytucji, w której przeprowadzają badanie, otrzymanie stosownych informacji o jego charakterze, a także uznanie jej wkładu.

ZASADA 7: WYSTĄPIENIA PUBLICZNE

Zasada generalna:

Wystąpienia

publiczne, ogłoszenia dotyczące usług, reklamy oraz działalność promocyjna psychoterapeutów ma za cel pomoc innym w dokonaniu oceny i wyborów, opartych na informacji. Psychoterapeuci w dokładny i obiektywny sposób reprezentują własne zawodowe kwalifikacje, przynależność organizacyjną oraz rodzaj prowadzonej działalności, a zarazem instytucje lub organizacje, z którymi oni lub ich wystąpienia mogą być kojarzone. W wystąpieniach publicznych, przekazujących informacje dotyczące psychoterapii lub opinie zawodowe, bądź prezentujących informacje dotyczące możliwości korzystania z technik, produktów, publikacji lub usług, psychoterapeuci opierają swoje wypowiedzi na ogólnie akceptowanych wnioskach i technikach, z uwzględnieniem ich niedoskonałości.

Zasada 7.a:W sytuacjach ogłaszania i reklamowania usług profesjonalnych, psychoterapeuci mogą wymienić następujące informacje, w celu przedstawienia ogłoszeniodawcy i świadczonych przez niego usług: nazwisko, najwyższy odnośny stopień akademicki lub certyfikat szkolenia, uzyskany od akredytowanej instytucji, jego data i rodzaj, Europejski Certyfikat Psychoterapeutyczny (ECP), przynależność do organizacji psychoterapeutycznych lub innych, istotnych z punktu widzenia zawodowego ugrupowań, adres, numer telefonu, godziny pracy, krótki spis proponowanych usług psychologicznych, aktualną informację odnośnie cen usług, znajomość języków obcych, warunków ubezpieczenia lub wypłaty odszkodowania oraz inne treściwe i stosowne informacje. Dodatkowe informacje istotne dla klienta mogą być załączone, jeśli nie zakazuje tego inny paragraf "Standardów Etycznych".

Zasada 7.b:W sytuacji ogłaszania lub reklamowania możliwości skorzystania z usług lub dostępu do publikacji psychoterapeutycznych, psychoterapeuci nie wykorzystują swojej przynależności do żadnej organizacji, w sposób, który zakładałby błędnie sponsorowanie lub uznanie przez tę organizację. Na przykład, psychoterapeuta nie powołuje się na europejską lub krajową rejestrację, albo status przynależności do stowarzyszenia czy instytucji, w której pracuje, w sposób, który sugerowałby, że taki status wiąże się ze specjalnymi zawodowymi kompetencjami lub kwalifikacjami. Publiczne wystąpienia oznaczają, chociaż nie wyłącznie, komunikację poprzez wykorzystanie czasopism, książek, spisów, książek telefonicznych lub adresowych, internetu, telewizji, radia lub filmu. Nie obejmują (1) nieprawdziwych, nieuczciwych, mylących lub zwodniczych wypowiedzi; (2) błędnej interpretacji faktów lub wypowiedzi, łatwo wprowadzających w błąd, ze względu na kontekst ujawnienia jedynie części istotnych faktów; (3) oświadczeń od pacjentów, dotyczących jakości usług lub produktów psychoterapeutycznych; (4) wypowiedzi z zamierzenia lub nieświadomie kreujące nieprawdziwe lub nieuzasadnione oczekiwania uzyskania preferowanych wyników; (5) wypowiedzi sugerujących występowanie niezwykłych, unikalnych i jedynek w swoim rodzaju zdolności; (6) wypowiedzi z zamierzenia lub nieświadomie odwołujące się do lęków klienta, jego niepokojów lub emocji, dotyczących możliwych rezultatów braku otrzymania oferowanej usługi; (7) wypowiedzi jednoznacznie narzucających się poszczególnym klientom.

Zasada 7.c:Psychoterapeuci w żaden sposób nie rekompensują ani nie przekazują wartościowych prezentów prasie, radiu, telewizji lub innym mediom komunikacyjnym, uprzedzając lub rewanżując się za propagowanie odpowiednich informacji. Płatne ogłoszenie musi być w ten sposób zaklasyfikowane, chyba, że jest to wyraźnie widocznie z kontekstu. Jeśli komunikat jest przedstawiony szerszej publiczności, z wykorzystaniem radia lub telewizji, jest on nagrywany wcześniej oraz zatwierdzony przed nagłośnieniem przez psychoterapeutę. Kopie reklam telewizyjnych i nagrania transmisji radiowych są przechowywane przez psychoterapeutę.

Zasada 7.d:Ogłoszenia lub reklamy "grup osobistego rozwoju" ("personal growth group"), specjalistycznych sesji grupowych, kursów, klinik, szkoleń lub agencji, przedstawiają jasny opis zapewnianych doświadczeń lub szkolenia. Wykształcenie, odbyte szkolenia oraz doświadczenie członków zespołu są właściwie wyszczególnione, oraz dostępne przed rozpoczęciem pracy grupy, kursu szkoleniowego lub skorzystaniem z usługi. Jasno określone ceny usług, oraz implikacje wynikające z umowy są dostępne przed wzięciem udziału przez klienta w wyżej wymienionej aktywności.

Zasada 7.e:Psychoterapeuci związani z rozwojem lub promocją technik psychoterapeutycznych, produktów, książek, lub innych tego typu ofert, przeznaczonych dla sprzedaży komercyjnej, starają się w miarę możliwości zagwarantować, że ogłoszenia i reklamy są prezentowane w sposób profesjonalny, akceptowalny pod względem naukowym, etycznym oraz rzeczywiście informacyjny.

Zasada 7.f:Psychoterapeuci nie występują w celu uzyskania osobistych korzyści w reklamach lub komercyjnych ogłoszeniach, doradzających publiczności dokonanie zakupu lub zastosowanie własnego lub pochodzącego z konkretnego źródła produktu lub usługi, kiedy ich udział opiera się wyłącznie na ich identyfikacji jako psychoterapeutów.

Zasada 7.g:Psychoterapeuci prezentują naukę i sztukę psychoterapii oraz oferują swoje usługi, produkty a także publikacje w sposób uczciwy i dokładny, unikając niewłaściwej prezentacji w sposób sensacyjny, przejawskrawiony lub powierzchowny. Psychoterapeuci kierują się podstawową zasadą pomocy społeczeństwu w wyrabianiu sobie własnych, opartych na informacji sądów, opinii oraz wyborów.

Zasada 7.h: Jako nauczyciele, psychoterapeuci gwarantują, że ich wypowiedzi w katalogach oraz sylabusach kursów są właściwe i nie mylące, szczególnie w kwestii realizacji programu, podstaw wystawiania ocen oraz rodzaju doświadczeń w trakcie kursu. Ogłoszenia, broszury lub reklamy charakteryzujące warsztaty, seminaria lub inne programy edukacyjne dokładnie określają publiczność, do której są adresowane, a także kryteria naboru, cele edukacyjne oraz rodzaj wykorzystywanych materiałów. Ogłoszenia te również odpowiednio prezentują wykształcenie, odbyte szkolenia i doświadczenie psychoterapeuty, prezentującego dany program, oraz wszelkie związane z nim opłaty.

Zasada 7.i: Publiczne ogłoszenia lub reklamy skierowane do przyszłych uczestników badań, w których usługi kliniczne lub inne profesjonalne usługi są oferowane jako zachęta, jasno wyjaśniają rodzaj tych usług a także związanych z nimi kosztów i innych koniecznych do zaakceptowania zobowiązań przez uczestników badania.

Zasada 7.j: Psychoterapeuci są zobowiązani do sprostowania wypowiedzi osób, posiadających profesjonalne kwalifikacje psychoterapeutyczne lub kojarzonych z tego typu usługami i produktami, jeżeli są w jakiś sposób niewspółgrające z wymienionymi wytycznymi.

Zasada 7.k: Indywidualne diagnostyczne lub terapeutyczne usługi są prowadzone wyłącznie w kontekście profesjonalnej psychoterapeutycznej relacji. W przypadku kiedy osobista porada jest udzielona za pomocą prelekcji lub pokazów, artykułów w gazetach lub czasopismach, programów radiowych lub telewizyjnych, poczty lub innych środków medialnych, psychoterapeuta wykorzystuje najbardziej aktualne, odpowiednie dane oraz wykazuje najwyższy poziom profesjonalnego osądu.

Zasada 7.l: Produkty, które są charakteryzowane lub prezentowane za pomocą prelekcji lub pokazów, artykułów w gazetach lub czasopismach, programów radiowych lub telewizyjnych, poczty lub innych środków medialnych, spełniają te same uznane standardy, które dotyczą innych produktów wykorzystywanych w kontekście profesjonalnej relacji.

ZASADA 8: TECHNIKI DIAGNOSTYCZNE

Zasada generalna: _____ W sytuacji rozwijania, publikacji lub wykorzystania psychoterapeutycznych lub psychologicznych technik diagnostycznych, psychoterapeuci starają się, na ile to możliwe, działać w najlepszym interesie ich klientów. Chronią wyniki diagnozy przed niewłaściwym wykorzystaniem. Szanują prawo klienta do znajomości rezultatów, wyciągniętych interpretacji, oraz podstaw sformułowanych wniosków i zaleceń. Psychoterapeuci dbają, na ile to możliwe, o nierozprzestrzenianie testów i innych technik diagnostycznych, w granicach prawa. Dążą do zapewnienia właściwego użycia tych technik przez innych.

Zasada 8.a: Używając technik diagnostycznych, psychoterapeuci szanują prawa klientów do otrzymania pełnych wyjaśnień, dotyczących celu zastosowania oraz charakteru danej techniki, w języku zrozumiałym dla klienta, poza wyraźnie wyjątkową sytuacją uzyskania uprzednio zgody klienta na brak wyjaśnień. W przypadku, kiedy wyjaśnienia są przedstawiane przez kogoś innego, psychoterapeuta ustala procedury zapewnienia ich adekwatności.

Zasada 8.b: Psychoterapeuci, będąc odpowiedzialni za rozwój i standaryzację testów psychologicznych i innych technik diagnostycznych, wykorzystują przyjęte procedury naukowe i przestrzegają odpowiednich standardów EAP, a także regulacji krajowych, organizacyjnych oraz związanych z ich miejscem pracy.

Zasada 8.c: Przedstawiając rezultaty diagnozy, psychoterapeuci wskazują na wszelkie istniejące zastrzeżenia, mając na uwadze ewentualne zmiany dotyczące trafności i rzetelności w zależności od sytuacji przeprowadzania diagnozy, lub na wszelkie niewłaściwości norm w stosunku do testowanej osoby. Psychoterapeuci starają się zagwarantować, aby rezultaty diagnozy oraz interpretacja wyników nie zostały niewłaściwie wykorzystane przez innych.

Zasada 8.d: Psychoterapeuci zakładają, że rezultaty diagnozy mogą być nieaktualne i nie przedstawiać pełnego obrazu diagnozowanego. Starają się, na ile to możliwe, unikać i zapobiegać niewłaściwemu wykorzystaniu zdezaktualizowanych lub niekompletnych technik.

Zasada 8.e: Psychoterapeuci, oferując usługi obliczania i interpretacji wyników, są w stanie przedstawić odpowiednie dowody, stwierdzające właściwość zastosowanych procedur dla uzyskania danych interpretacji. Publiczna oferta tego typu usług jest pomyślana jako konsultacja między dwoma profesjonalistami. Psychoterapeuci starają się, na ile to możliwe, unikać niewłaściwego wykorzystania rezultatów diagnozy.

Zasada 8.f: Psychoterapeuci nie zachęcają, ani nie promują użycia psychoterapeutycznych lub psychologicznych technik diagnostycznych przez osoby bez właściwego przeszkolenia, lub bez odpowiednich kwalifikacji, zdobytych w trakcie nauki lub superwizji.

ZASADA 9: BADANIA

Zasada generalna: _____ Decyzja dotycząca przeprowadzenia badań opiera się na przemyślanej ocenie indywidualnego psychoterapeuty, w jaki sposób najlepiej przyczynić się do rozwoju nauk humanistycznych i dobra człowieka. Po podjęciu decyzji prowadzenia badań, psychoterapeuta rozważa alternatywne kierunki, w które mogłaby być zaangażowana energia i środki badacza. Na podstawie tych przemyśleń, psychoterapeuta przeprowadza badanie, troszcząc się jednocześnie o godność i dobro ludzi, którzy biorą udział w badaniu, oraz będąc świadom przepisów i standardów zawodowych, regulujących przeprowadzanie badań z ludźmi jako uczestnikami.

Zasada 9.a: Planując badanie psychoterapeuta, który je przeprowadza (badacz) jest odpowiedzialny za dokładną ocenę, czy jest ono właściwe pod względem moralnym. W przypadku kiedy rozważenie naukowych i ludzkich wartości sugeruje kompromis w stosunku do jakiegokolwiek z zasad, badacz podejmuje wiążące i poważne zobowiązanie znalezienia etycznego rozwiązania oraz zachowuje środki ostrożności, w celu zabezpieczenia praw jednostki.

Zasada 9.b: Rozważanie, czy uczestnik planowanego badania jest "przedmiotem ryzyka" czy "przedmiotem minimalnego ryzyka", według uznanych standardów, jest pod względem etycznym głównym przedmiotem troski badacza.

Zasada 9.c:Badacz zawsze przyjmuje na siebie odpowiedzialność za zagwarantowanie przestrzegania standardów etycznych w trakcie badania. Jest on także odpowiedzialny za zgodne z tymi standardami zachowanie swoich współpracowników, asystentów, studentów, pracowników w stosunku do osoby badanej; wszyscy oni jednakże zaciągają podobne zobowiązania.

Zasada 9.d:Poza badaniem "minimalnego ryzyka", badacz przed badaniem ustala z badanym jasne i uczciwe zasady dotyczące ich współpracy, co wyraźnie określa rodzaj zobowiązań i zakres odpowiedzialności obydwu stron. Badacz jest zobowiązany dotrzymać wszelkich obietnic i ustaleń wynikających z umowy. Badacz informuje badanych co do wszelkich aspektów badania, co do których ma uzasadnione oczekiwanie, że mogą wpłynąć na chęć badanego do wzięcia udziału w badaniu oraz wyjaśnia te aspekty badania, które dodatkowo interesują osobę badaną. Brak pełnego ujawnienia ww. aspektów badania przed uzyskaniem świadomej zgody badanego na udział w badaniu, wymaga zastosowania dodatkowych środków ostrożności, w celu ochrony dobra i godności uczestnika badania. Badania z udziałem dzieci lub innych osób, których rozumienie lub/i porozumiewanie się jest w jakiś sposób upośledzone, wymagają zastosowania specjalnych procedur ochronnych.

Zasada 9.e:Wymagania metodologiczne badania mogą wiązać się z koniecznością ukrycia lub zafałszowania części danych. Przed przeprowadzeniem tego rodzaju badania, badacz przyjmuje na siebie specjalną odpowiedzialność, aby (I) określić, czy użycie takich metod jest uzasadnione przez spodziewane naukowe, edukacyjne lub inne wartości badania; (II) ocenić czy alternatywne procedury przeprowadzenia badania, bez konieczności ukrywania lub fałszowania danych, są dostępne; oraz (III) zagwarantować osobom badanym otrzymanie wystarczającej ilości wyjaśnień tak szybko, jak to tylko możliwe. Powyższe warunki określają istnienie uzasadnionego domniemania, aby nie używać takich technik.

Zasada 9.f:Badacz szanuje wolność jednostki do odmówienia udziału lub wycofania się z badania w każdym momencie. Zobowiązanie do ochrony tej wolności wymaga szczególnego przemyślenia i rozważenia w sytuacji, kiedy badacz zajmuje pozycję autorytetu, albo wywiera wpływ na zachowanie jednostki. Pozycja autorytetu dotyczy, chociaż nie ogranicza się, do sytuacji, w których udział w badaniu jest traktowany jako jeden z obowiązków, wynikających z zatrudnienia, oraz kiedy badany jest studentem, klientem lub pracownikiem badacza. Te prawa jednostki górują nad potrzebą ukończenia badania przez prowadzącego.

Zasada 9.g:Badacz chroni uczestnika badania przed fizycznymi i psychicznymi niedogodnościami, szkodą i niebezpieczeństwem, które może wynikać z sytuacji badania. Jeśli istnieje ryzyko negatywnych konsekwencji, badacz informuje o tym badanego. Procedura badania, która wiąże się z poważną lub trwałą szkodą uczestnika nie jest stosowana, chyba że brak jej użycia naraża uczestnika na ryzyko większej szkody, lub kiedy badanie ma duże potencjalne korzyści a uczestnik w pełni świadomie i dobrowolnie zgodził się na udział w badaniu. Uczestnik badania powinien być poinformowany na temat możliwości i procedury kontaktu z badaczem w uzasadnionym okresie czasu, w razie pojawienia się napięcia, potencjalnej szkody lub pytań dotyczących badania. Zgoda uzyskana od badanego nie ogranicza jego ustawowych praw, ani nie zmniejsza prawnej odpowiedzialności badacza.

Zasada 9.h:Po zebraniu danych, badacz dzieli się z badanym informacjami, dotyczącymi natury badania, oraz próbuje usunąć wszelkie koncepcje niezgodne z prawdą, jakie się ewentualnie pojawiły. W przypadku gdy naukowe lub humanitarne względy usprawiedliwiają opóźnienie lub zaniechanie przekazania informacji, badacz ponosi specjalną odpowiedzialność za monitorowanie badania i zapewnienie, że nie wystąpią jakiegokolwiek szkodliwe konsekwencje dla uczestnika badań.

Zasada 9.i:W przypadku kiedy wynik badania wiąże się z niepożądanymi konsekwencjami dla osoby badanej, badacz jest odpowiedzialny za dostrzeżenie i usunięcie lub skorygowanie tych konsekwencji, włączając również skutki długofalowe.

Zasada 9.j:Informacje dotyczące uczestnika, uzyskane w toku badania, są poufne, jeśli wcześniej nie zostało ustalone inaczej. Jeżeli istnieje możliwość uzyskania dostępu do tych informacji przez innych, ta możliwość, razem z planami ochrony poufności, jest przedstawiona uczestnikowi jako część procedury wymagająca świadomej zgody.